

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра психології**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор
 С. О. Омельченко

“27” червня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИ АРТ-ТЕРАПІЇ В ПСИХОЛОГІЇ**

**підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія
за освітньо-професійною програмою Психологія
мова навчання українська**

Розробник: Сергєєва І.В. – доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук

Рецензенти:

Шайда Н.П. – кандидат психологічних наук, завідувач кафедри загальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Степаненко Л.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології
Протокол № 12 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри – кандидат психологічних наук, професор Мелоян А.Е.

Погоджено групою забезпечення спеціальності 053 Психологія

Керівник групи забезпечення: завідувач кафедри психології, кандидат психологічних наук, професор Мелоян А.Е.

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“27” червня 2022 р.
протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 150	Рік підготовки:	
	1-й	2-й
	Семестр	
	10-й	10-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 3 самостійної роботи здобувача – 7	26 год.	12
	Практичні	
	24 год.	8 год.
	Самостійна робота	
	100 год.	130 год.
	Вид контролю: залік	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методи арт-терапії в психології» є оволодіння здобувачами знаннями щодо теоретичних основ арт-терапії та формування навичок застосування методів і технік арт-терапії у психологічній практиці.

2. МАТРИЦЯ

Формування і оцінювання компетентностей здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни

«Методи арт-терапії в психології»

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<ul style="list-style-type: none"> – володіти базовими поняттями та знати історію розвитку, зміст, структуру і функції арт-терапії; – розуміти особливості та переваги арт-терапії як напряму сучасної психотерапії; – знати діагностичний потенціал арт-терапевтичної роботи; – усвідомлювати механізми психологічної корекції методами арт-терапії; – орієнтуватись у арт-терапевтичних напрямках та їх терапевтичних можливостях; – аналізувати та інтерпретувати арт-терапевтичний матеріал; – застосовувати арт-терапевтичні методики й техніки для самодіагностики та саморегуляції; – підбирати комплекс адекватних арт-терапевтичних методів для діагностики та ефективного розвитку, корекції та терапії; – розвивати індивідуальні й професійні якості, необхідні як для ефективного виконання професійних обов'язків, так і для всебічного розвитку особистості майбутнього фахівця.	<p>Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (практичні заняття, тренінги); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання есе); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані тощо); самостійна робота (розв'язання завдань); індивідуальна науково-дослідна робота.</p>	<p>Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне та письмове опитування, практична перевірка, оцінювання самостійної роботи (доповідь, мультимедійна презентація результатів виконаних завдань та досліджень, анотація наукової статті тощо), тестова перевірка, підсумковий контроль (залік).</p>

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	зокрема			усього	зокрема		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АРТ-ТЕРАПІЇ								
Тема 1. Вступ у теорію арт-терапії: основні поняття	12	4	-	8	12	2	-	10
Тема 2. Діагностичний потенціал арт-терапевтичних технік	12	4	-	8	12	2	-	10
Тема 3. Особливості використання ізотерапії в роботі психолога.	7	2	-	5	7	2	-	5
Тема 4. Піскова терапія	9	3	-	6	9	1	-	8
Тема 5. Глинотерапія	4	1	-	3	4	1	-	3
Тема 6. Казкотерапія,	8	2	-	6	8	1	-	7
Тема 7. Лялькотерапія	6	2	-	4	6	1	-	5
Тема 8. Мандалотерапія. Колажування	6	2	-	4	6	0,5	-	5,5
Тема 9. Маскотерапія	6	2	-	4	6	0,5	-	5,5
Тема 10. Метафоричні асоціативні карти	10	4	-	6	10	1	-	9
Тема 11. Драматерапія. Музикотерапія.	6	-	-	6	6	-	-	6
Разом за розділом 1	86	26	-	60	86	12	-	74

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 2. АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ ТЕХНІКИ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ								
Тема 12. Арт-терапевтичні техніки роботи з емоціями та почуттями	12	-	6	6	12	-	2	10
Тема 13. Арт-терапевтичні техніки роботи з Я-концепцією	10	-	4	6	10	-	2	8
Тема 14. Арт-терапевтичні техніки роботи з мотивацією та цілепокладанням	8	-	2	6	8	-	1	7
Тема 15. Арт-терапевтичні техніки роботи з картиною світу	10	-	4	6	10	-	1	9
Тема 16. Арт-терапевтичні техніки роботи зі стосунками	10	-	4	6	10	-	1	9
Тема 17. Арт-терапевтичні техніки роботи з жіночністю та сексуальністю	6	-	2	4	6	-	-	6
Тема 18. Групова арт-терапія: арт-терапевтичні техніки роботи з груповими процесами та тімбілдингом	8	-	2	6	8	-	1	7
Разом за розділом 2	64	-	24	40	64	-	8	56
Усього годин	150	26	24	100	150	12	8	130

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Вступ у теорію арт-терапії: основні поняття	4	2
2.	Діагностичний потенціал арт-терапевтичних технік	4	2
3.	Особливості використання ізотерапії в роботі психолога	2	2
4.	Піскова терапія	3	1
5.	Глинотерапія	1	1
6.	Казкотерапія	2	1
7.	Лялькотерапія	2	1
8.	Мандалотерапія. Колажування	2	0,5
9.	Маскотерапія	2	0,5
10.	Метафоричні асоціативні карти	4	1
	Разом	26	8

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Арт-терапевтичні техніки роботи з емоціями та почуттями	4	1
2.	Арт-терапевтичні техніки роботи з Я-концепцією	4	1
3.	Арт-терапевтичні техніки роботи з мотивацією та цілепокладанням	2	1
4.	Арт-терапевтичні техніки роботи з картиною світу	4	1
5.	Арт-терапевтичні техніки роботи зі стосунками	4	1
6.	Арт-терапевтичні техніки роботи з жіночністю та сексуальністю	2	-
7.	Групова арт-терапія: арт-терапевтичні техніки роботи з груповими процесами та тимбілдингом	2	1
	Разом	22	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Особливості арт-терапії як методу	8	10
2.	Символіка кольорів у арт-терапії	8	10
3.	Особливості ізотерапії в роботі з дітьми	5	5
4.	Історія методу «sand play»	6	8
5.	Арт-техніки роботи з пластичними матеріалами	3	3
6.	Групова казкотерапія	6	7
7.	Ігротерапія	4	5
8.	Арт-техніки колажування у сфері викладання та навчання	4	5,5
9.	Гримотерапія як різновид маскотерапії	4	5,5
10.	Метафоричні асоціативні карти в груповій роботі	6	9
11.	Драматерапія. Музикотерапія	6	6
12.	Застосування арт-терапевтичних технік та методик для діагностики та регуляції емоційної сфери	6	10
13.	Арт-техніки для роботи з самоповагою, самоприйняттям, самооцінкою, самоцінністю	6	8
14.	Техніки активізації особистісних ресурсів на досягнення цілей і успіху.	6	7
15.	Робота з ціннісно-смісловою сферою особистості	6	9
16.	Арт-терапевтичні техніки роботи з сімейними стосунками	6	9
17.	Техніки розвитку позитивної установки на власну сексуальність, пошуку ресурсу та підкріплення сексуального «Я».	4	6
18.	Техніки роботи з конкуренцією, лідерством, конформізмом, груповими ролями	6	7
	Разом	100	130

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, затверджені в ДДПУ (для оцінювання заліку):

на оцінку «зараховано» (60-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів протягом семестру;

оцінка «не зараховано» (0-59 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 - бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90–100 балів	відмінно	зараховано
89–75 балів	добре	
60–74 балів	задовільно	
26–59 балів	незадовільно	не зараховано
0–25 балів	неприйнятно	

Основні вимоги:

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених навчальною дисципліною.

Максимальна кількість балів при оцінюванні результатів навчання здобувачів у процесі *практичного заняття* виставляється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами та математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Максимальна кількість балів під час оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *написання поточних, проміжних контрольних робіт* виставляється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Максимальна кількість балів при оцінюванні результатів навчання здобувачів під час *контрольного заходу* виставляється за правильні відповіді на всі питання.

Максимальна кількість балів під час оцінювання *рефератів та презентацій за визначеними темами* виставляється відповідно до критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на літературні джерела;
- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Унаслідок невиконання окремих критеріїв із тієї чи іншої форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачеві, може бути знижена:

- за неповну відповідь – 0,5 бала;
- за кожну неправильну відповідь – 0,5 бала;
- за невчасне виконання індивідуальної роботи – 0,5 бала;
- за недостовірність поданої інформації – 0,5 бала;
- за недостатнє розкриття теми – 0,5 бала;
- за відсутність посилань на літературні джерела – 0,5 бала.

Результати поточного контролю результатів навчання здобувачів (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у кінці кожного заняття до відома всіх здобувачів і проставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Завдання для поточного та підсумкового контролю

- вправи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- анотації наукової статті;
- тестові завдання;
- виступи на наукових заходах.

7. Рекомендована література

Основна

1. Вознесенська О.Л. Ресурси арт-терапії на допомогу вимушеним переселенцям. Практичний посібник для тренерів. К.: Human Rights Foundation, 2018. 50 с. URL: <http://uhrf.org/download/27.pdf>
2. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3301/1/АртТерапія-19-10-20.pdf>
3. Колпакчи О.С. Арт-терапія: курс лекцій: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 288 с.
4. Психолого-педагогічна допомога особистості засобами арттерапії : міжнародна колективна монографія / за заг. ред. Т. А. Ткачук, Н. О. Бочаріна. – Переяслав (Київ.обл.) : Домбровська Я. М., 2020. 237 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34680/Bihun%20N.%20I.pdf?sequence=1>
5. Тараріна О.В. Пісочна терапія: практичний старт. К.: Астамір-В, 2017. 120 с. (неперевидано)
6. Тараріна О.В. Практикум з арт-терапії в роботі з дітьми. К., Астамір-В, 2019. 256 с. URL: https://vtkosnova.com/wp-content/uploads/2019/10/Praktikum_po_art_terapii_v_rabote-2.pdf

Допоміжна

1. Власенко С. Б. Психологічна допомога особам, які знаходяться в стані травматичної кризи. *Юридична психологія*. 2018. № 2. С. 59-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urpp_2018_2_7
2. Вознесенська О.Л. Арт-технології у розв'язанні конфліктів. К.: Human Rights Foundation, 2019. 32 с. URL: <http://uhrf.org/download/42.pdf>
3. Гундертайло Ю. Арт-терапевтичні технології відновлення життєвої неперервності переселенців, які пережили травматичні події, у рамках групи соціальнопсихологічної адаптації. [Електроний ресурс]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/711761/2/Гундертайло-%20тези%20-%20Чернівці-%202018%20пдф.pdf>
4. Львов О.О. Музикотерапія як напрямок. Історія, розвиток, перспективи, техніки. *Форум психіатрії та психотерапії 12 (12)*, С. 126-139 URL: https://www.researchgate.net/profile/Alexander-Lvov-5/publication/334593943_Muzikoterapia_ak_napramok_Istoria_rozvitok_perspektivi_tehniki/links/5d33964aa6fdcc370a51d9cf/Muzikoterapia-ak-napramok-Istoria-rozvitok-perspektivi-tehniki.pdf
5. Львов О. О, Жабко Н. В. Важливість профілактики та корекції посттравматичних стресових розладів. Арт-терапевтичний підхід. Психологічні та психотерапевтичні аспекти. Простір арт-терапії. Збірник наукових праць. Спеціальний випуск. 2018. С. 4-21. URL:

https://www.academia.edu/45162956/Важливість_профілактики_та_корекції_посттравматичних_стресових_розладів_Арт_терапевтичний_підхід_Психологічні_та_психотерапевтичні_аспекти

6. Полторак Л.Ю. Арт-терапія: Методичні вказівки для спеціальності 053 «Психологія». Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 56 с.

7. Простір арт-терапії: мінливість і стабільність – пошуки балансу: матеріали XVI Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Харків, 15 – 17 лютого 2019 р.) / за наук. ред. А.П. Чуприкова, Л.А. Найдьоновой, О.Л. Вознесенської, О.М. Снар. Харків: СПД ФО Степанов В. В., 2019. 171 с. URL: https://www.academia.edu/74384433/Простір_арт_терапії_мінливість_і_стабільність_пошуки_балансу_матеріали_XVI_Міжнародної_міждисциплінарної_науково_практичної_конференції_м_Харків_15_17_лютого_2019_р

8. Психологічний тренінг для батьків “Арт-терапія в роботі з травмою». URL: <https://naurok.com.ua/psihologichniy-trening-dlya-batktiv-art-terapiya-v-roboti-z-travmoju-224796.html>

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека Національної освітньої спільноти. URL: <https://vseosvita.ua/library>

2. Збірник наукових праць «простір арт-терапії». URL: <http://umo.edu.ua/zbirnik-naukovikh-pracj-prostir-art-terapiji>

3. Інститут практичної психології Ольги Гаркавець (директорка Інституту, практикуюча психологія і психотерапевтка, авторка і ведуча навчальних програм і курсів). URL: <https://www.youtube.com/channel/UCVZU30MAscbvCDnZ4rgI4bQ>

4. Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

5. Портал професійних психологів України «У психолога». URL: <http://upsihologa.com.ua>

6. Теорія і практика арт-терапії (канал Олени Тараріної – сертифікована арт-терапевтка, бізнес-тренерка, коуч, TV-експертка, кандидат педагогічних наук). URL: <https://www.youtube.com/channel/UCxp-qZbkujPGHvu8Ehv-FsQ>

Розробник:

канд. психол. наук, доцент

Сергєєва І.В.

